

AZ EURÓPAI PARLAMENT (EU) 2023/1960 ÁLLÁSFOGLALÁSA**(2023. május 10.)****az Innovatív Egészségügy Közös Vállalkozás (2021. november 30. előtt az innovatív gyógyszerek kutatására irányuló kezdeményezést megvalósító második közös vállalkozás) 2021. évi pénzügyi évre szóló költségvetésének végrehajtására vonatkozó mentesítésről szóló határozat szerves részét képező megjegyzésekkel**

AZ EURÓPAI PARLAMENT,

- tekintettel az Innovatív Egészségügy Közös Vállalkozás 2021. évi pénzügyi évre szóló költségvetésének végrehajtására vonatkozó mentesítésről szóló határozatára,
 - tekintettel eljárási szabályzata 100. cikkére és V. mellékletére,
 - tekintettel a Költségvetési Ellenőrző Bizottság jelentésére (A9-0069/2023),
- A. mivel 2021 novemberében elfogadásra került az (EU) 2021/2085 tanácsi rendelet⁽¹⁾, amely létrehozta az Innovatív Egészségügy Közös Vállalkozást (a továbbiakban: az IHI), amely a Horizont Európa program keretében a 2031. december 31-ig tartó időszakra az innovatív gyógyszerek kutatására irányuló kezdeményezést megvalósító közös vállalkozás (IMI2) helyébe lépett;
- B. mivel az IHI közös vállalkozás egészségügyi kutatási és innovációs köz-magán társulás; mivel az IHI közös vállalkozás célja, hogy hozzájáruljon egy, az Unió egészére kiterjedő egészségügyi kutatási és innovációs ökoszisztéma létrehozásához, amely elősegíti a tudományos ismeretek kézzelfogható innovációkká alakítását; mivel ezek az innovációk a megelőzésre, a diagnosztikára, a kezelésre és a betegségmenedzsmentre terjednek ki;
- C. mivel alapító tagjai a Bizottság által képviselt Unió, a Radiológiai, Elektronikus Gyógyászati és Egészségügyi Informatikai Ipar Európai Koordinációs Bizottsága, az Advancing Healthcare, a Gyógyszeripari Egyesületek Európai Szövetsége (EFPIA), benne a Vaccines Europe, továbbá az Európai Bioiparszövetség és a MedTech Europe (az orvostechológiai ágazattal, többek között a diagnosztikával, az orvostechnikai eszközökkel és a digitális egészséggel foglalkozó európai szakmai szövetség); mivel az IHI közös vállalkozás kétoldalú modellt követ, amelyben a Bizottság és az ágazati és kutatási magánszférabeli tagok alkotják az irányítótestületet, és mindkét oldal hozzájárul az IHI közös vállalkozás operatív tevékenységeihez;
- D. mivel az IHI közös vállalkozás 2021 és 2027 közötti teljes költségvetése 2,4 milliárd EUR, amelynek fele a Horizont Európa programból származik; mivel a Horizont Európa programból az igazgatási és működési költségek fedezésére nyújtott uniós pénzügyi hozzájárulás – beleértve az EFTA-előirányzatokat is – legfeljebb 1,2 milliárd EUR, amelyből legfeljebb 30,2 millió EUR nyújtható igazgatási költségekre; mivel 2021–2028 között az Unió további 22,3 millió EUR-val járul hozzá az igazgatási költségvetéshez, ami az IMI2 közös vállalkozástól átvitt összegnek felel meg;

Költségvetés és pénzgazdálkodás

1. üdvözlő, hogy a Számvevőszék jelentése (a továbbiakban: a számvevőszéki jelentés) szerint az IHI közös vállalkozás 2021. december 31-ével záruló évre vonatkozó éves beszámolója minden lényeges szempontból híven és pénzügyi szabályzatának, valamint a Bizottság számvitelért felelős tisztviselője által elfogadott számviteli szabályoknak megfelelően tükrözi a közös vállalkozás 2021. december 31-i pénzügyi helyzetét, a tárgyévi gazdasági eseményeinek eredményét, a pénzforgalmát és a nettó eszközállományának változásait; megjegyzi továbbá, hogy a számvevőszéki jelentés szerint a beszámoló alapját képező ügyletek minden lényeges szempontból jogszerűek és szabályszerűek;

⁽¹⁾ A Tanács (EU) 2021/2085 rendelete (2021. november 19.) a közös vállalkozásoknak a Horizont Európa keretében történő létrehozásáról, valamint a 219/2007/EK, az 557/2014/EU, az 558/2014/EU, az 559/2014/EU, az 560/2014/EU, az 561/2014/EU és a 642/2014/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 427., 2021.11.30., 17. o.).

2. megjegyzi, hogy a Horizont Európa ambiciózus célokat tűz ki a közös vállalkozás számára, amelyek csak akkor érhetőek el, ha olyan hatékony megoldásokat dolgoznak ki és hajtanak végre, amelyek kezelik az IHI közös vállalkozás belső kontrollrendszereinek gyengeségeit, és felkészülnek a megnövekedett felelősségi körökből eredő jövőbeli kihívásokra, például az emberierőforrás-menedzsment és -tervezés területén; ezzel összefüggésben rámutat, hogy a különösen bonyolult és megterhelő számítások és jelentéstételi követelmények jelentős hibakockázatot jelentenek, és ezért kéri, hogy lehetőség szerint vizsgálják meg olyan egyszerűsítések lehetőségeit, amelyek összeegyeztethetők a meglévő jogi kerettel;
3. megjegyzi, hogy az IHI közös vállalkozás 2021-ben rendelkezésre álló végleges költségvetése 11,0 millió EUR kötelezettségvállalási előirányzatot és 210,4 millió EUR kifizetési előirányzatot tett ki, beleértve a korábbi évek fel nem használt, az IHI közös vállalkozás által a folyó év költségvetésébe visszavezetett előirányzatait, a címzett bevételeket és a következő évre történő átcsoportosításokat is; megjegyzi, hogy a kötelezettségvállalási előirányzatok és a kifizetési előirányzatok végrehajtási aránya 75,91 %-os (2020-ban 98,66 %), illetve 95,39 %-os (2020-ban 97,08 %) volt;
4. megjegyzi, hogy a közös vállalkozások között nincs harmonizált meghatározás az „igazgatási költségek” fogalmára, ami alapul szolgál tagjai pénzügyi hozzájárulásának kiszámításához, és előfeltétele az összehasonlítható számadatok meghatározásának; ezt szem előtt tartva közös iránymutatások elfogadását kéri valamennyi közös vállalkozás számára, hogy összehangolt megközelítést alkalmazzanak az igazgatási költségek bizonyos kategóriáinak – például a konzultációkkal, tanulmányokkal, elemzésekkel, értékelésekkel és technikai segítségnyújtással kapcsolatos kiadások – osztályozására;
5. aggasztónak tartja, hogy az IHI közös vállalkozás viszonylag alacsony mértékben teljesítette a tagok hozzájárulására vonatkozó célokat; megjegyzi azonban, hogy ez az IHI közös vállalkozás tervékenységi területén végzett kutatások jellege miatt szükséges hosszú projektidőtartamnak, valamint a projekteket végrehajtó globális konzorciumok nagyságának tudható be; megjegyzi, hogy az IHI közös vállalkozásnak az elkövetkező években még 84,3 millió EUR-t kell kifizetnie a hetedik keretprogram folyamatban lévő projekteire;
6. felhívja a figyelmet arra, hogy az egyszerre több többéves pénzügyi keret alá tartozó programok egyidejűleg végrehajtott, folyamatban lévő projekteinek növekvő száma azzal a kockázattal jár, hogy az ezen források hatékony kezeléséhez szükséges igazgatási erőforrások esetleg nem lesznek elegendőek; a 2020. évi mentesítés nyomán követése alapján örömmel állapítja meg, hogy az IHI közös vállalkozás lépéseket tett e kérdés kezelése érdekében, és a 2022. évi konszolidált éves tevékenységi jelentésben fog beszámolni a folyamat részleteiről;
7. az IHI közös vállalkozás 2021 végi operatív kötelezettségeit illetően megállapítja, hogy az IHI közös vállalkozás a hetedik keretprogram keretében aláírt támogatási megállapodásokra 966 millió EUR-t kötött le a maximális uniós hozzájárulásból, amelyből mintegy 84,3 millió EUR-t (8,7 %) kell kifizetni az elkövetkező években; megállapítja, hogy a magánszektorbeli tagok megegyező szinten nyújtottak természetbeni hozzájárulást; megjegyzi, hogy az IHI közös vállalkozás hetedik keretprogram szerinti projektekre rendelkezésre álló 2021. évi kifizetési költségvetésének felhasználási aránya 80 % volt; megállapítja továbbá, hogy az IHI közös vállalkozásnak szinte nem volt 2021. évi operatív kötelezettségvállalási előirányzata, mivel 2014 végéig az utolsó pályázati felhívását is lezárta;
8. megjegyzi, hogy 2021 végéig az IHI közös vállalkozás 1 452,1 millió EUR-t kötött le, ami az aláírt Horizont 2020 támogatási megállapodásokhoz kapcsolódó 1 595,4 millió EUR összegű maximális uniós hozzájárulás 91 %-ának felel meg; megjegyzi, hogy ezt főként az okozta, hogy a 2019. évi pályázati felhívás nem tudta lefedni az összes tervezett témát, és emiatt az uniós költségvetést az irányító testület határozat útján csökkentette; megjegyzi, hogy a lekötött összegből mintegy 616,8 millió EUR-t (42,5 %) az elkövetkező években kell még kifizetni; megjegyzi továbbá, hogy az IHI közös vállalkozás magánszektorbeli tagjai jogi kötelezettséget vállaltak arra, hogy 1 520,7 millió EUR összegű természetbeni hozzájárulást nyújtanak;

- hangsúlyozza, hogy az IHI közös vállalkozás Horizont 2020 projektekre rendelkezésre álló 2021.évi kifizetési költségvetésének felhasználási aránya 97 % volt, és hogy az IHI közös vállalkozás csaknem egyáltalán nem rendelkezett 2021.évi operatív kötelezettségvállalási előirányzatokkal, mivel az (EK) 557/2014 tanácsi rendelet^(*) előírta, hogy valamennyi kötelezettségvállalást 2020 vége előtt meg kell tenni, és az (EU) 2021/2085 rendelet csak az év végén lépett hatályba, 2021-ben pedig egyetlen felhívást sem tettek közzé;

Teljesítmény

- az éves jelentés alapján megállapítja, hogy az utolsó 15 IMI2 közös vállalkozás projektámogatási megállapodás aláírásával 2021-ben lezárult az IMI2 közös vállalkozás projektportfóliója; megjegyzi, hogy a 15 újonnan létrehozott projekt teljes költségvetése 413 millió EUR, amelynek mintegy fele az EU Horizont 2020 programjából, a fennmaradó rész pedig EFPIA-hozzájárulásokról és az IMI2 közös vállalkozás társult partnereitől, valamint egyéb forrásokból származik;
- nagyra értékeli, hogy az IHI közös vállalkozás projektjei 275 eszközt hoztak létre, amelyek jelentős mérföldkövet értek el a projekt életciklusa alatt (a cél 50 volt); megjegyzi, hogy ezek az eszközök többek között eszközöket, módszereket, folyamatokat, szolgáltatásokat és képzési anyagokat foglalnak magukban; megjegyzi, hogy a mérföldkövek közé tartoznak a kulcsfontosságú klinikai vizsgálati szakaszok, az állapotmodellek, a prototípusok, a forgalmazás, a szabadalmak és a kiadványok; megjegyzi továbbá, hogy az IHI közös vállalkozás számos projektjének ágazati résztvevői a projektek által létrehozott új eszközöket és folyamatokat használnak, például állapotmodelleket, szabványokat, biomarkereket, standard működési eljárásokat, szűrőplatformok használatát, klinikai vizsgálati hálózatokat;
- a láthatóságot illetően hangsúlyozza, hogy az IHI közös vállalkozás továbbra is bizonyította az uniós hozzáadott értéket azáltal, hogy határozott kommunikációt folytat a célközönséggel, hangsúlyt fektetve az IHI közös vállalkozás tevékenységeinek nyitottságára, átláthatóságára, relevanciájára és koherenciájára; megjegyzi, hogy folytatta a projekteredmények és sikertörténetek terjesztését azáltal, hogy növelte azok sokszínűségét több mint 100, különböző stílusú írott cikk, valamint a közösségi médián keresztül népszerűsítendő rövid, hozzáférhető videók révén, és hogy az újonnan létrehozott IHI-honlapot kiegészítették az IMI2-projektekre vonatkozó valamennyi tájékoztatóval annak érdekében, hogy a jövőben megkönnyítsék azok népszerűsítését; ösztönzi az IHI közös vállalkozást, hogy minden sikeres láthatósági stratégiát osszon meg más közös vállalkozásokkal annak érdekében, hogy hozzáadott értéküket be tudják mutatni a polgároknak;

Alkalmazottak felvétele és személyzet

- megjegyz, hogy a létszámterv 39 ideiglenes alkalmazottat, 15 szerződéses alkalmazottat és 2 kirendelt nemzeti szakértőt, vagyis összesen 56 alkalmazottat irányoz elő; megjegyzi, hogy 2021. december 31-én 50 álláshely volt betöltve: 39 ideiglenes alkalmazotti helyből 36 (92,30 %), 15 szerződéses alkalmazotti helyből 13 (86,70 %) és 2 kirendelt nemzeti szakértői helyből 1 (50 %); megjegyzi továbbá, hogy az ideiglenes alkalmazottak esetében az üres álláshelyeket 2022-ben kellett betölteni, mivel két kiválasztási eljárás volt folyamatban, és 2022-ben 1 kirendelt nemzeti szakértői álláshelyet meg kellett szüntetni;
- üdvözli, hogy a külső szakértőkkel folytatott konzultáció során az IHI közös vállalkozás megőrizte a földrajzi egyensúlyt (20 különböző ország) és a nemek közötti egyensúlyt (22 nő, 17 férfi);
- aggodalommal állapítja meg, hogy a 2018 és 2021 közötti időszakban a kölcsönmunkaerő átlagos éves aránya valamennyi közös vállalkozás esetében továbbra is magas, a személyzeti szabályzat hatálya alá tartozó személyzet mintegy 11 %-a volt; emlékeztet arra, hogy a szerződéses alkalmazottak magas aránya jellemzően jelentős személyzeti fluktuációhoz vezet az IHI közös vállalkozásnál, ami még tovább nehezíti az egyébként is bizonytalan személyzeti helyzetet; hangsúlyozza emellett, hogy az ideiglenes személyzet alkalmazásának továbbra is átmeneti megoldásnak kell maradnia, különben kedvezőtlenül érintheti az IHI közös vállalkozás általános teljesítményét, például a kulcskompetenciák megtartása, az elszámoltathatóság bizonytalansága, a lehetséges jogviták és a munkaerő alacsonyabb hatékonysága tekintetében;

(*) A Tanács 557/2014/EU rendelete (2014. május 6.) az innovatív gyógyszerek kutatására irányuló kezdeményezést megvalósító második közös vállalkozás létrehozásáról (HL L 169., 2014.6.7., 54. o.).

16. a 2021. évi éves tevékenységi jelentés alapján megjegyzi, hogy megfelelő a nemek közötti egyensúly: a személyzet 66 %-a nő; az igazgatótanács tagjainak 50 %-a, az államok képviselői csoportjába kinevezett tagok 61,5 %-a és a tudományos bizottság teljes jogú tagjainak 41,7 %-a nő; ösztönzi az IHI közös vállalkozást az egyensúly fenntartására;
17. nagyra értékeli, hogy a projektirányítási munkafolyamat folyamatos javítása és a személyzet által tett összehangolt erőfeszítések révén felül lehet kerekedni a Covid19-világjárvány időszakához kapcsolódó nehézségeken, ezáltal biztosítva az üzletmenet folytonosságát és a 2021. évi operatív költségvetés jelentős, 96,04 %-os arányú végrehajtását;
18. megjegyzi, hogy a közös vállalkozások alkalmazottaira vonatkozó munkáltatói járulékok azon részét, amely a közös vállalkozások nem uniós támogatott bevételeinek az összes bevételükhöz viszonyított arányának felel meg, a közös vállalkozások 2016 óta nem fizették be az uniós nyugdíjrendszerbe, mivel a Bizottság erről a kiadásról nem rendelkezett a közös vállalkozások költségvetésében, és nem is kérte hivatalosan a befizetéseket; felhívja a Bizottságot, hogy tegyen lépéseket a hasonló problémák jövőbeli elkerülése érdekében;

Belső ellenőrzési rendszerek

19. megjegyzi, hogy a hetedik keretprogram időközi és záró kifizetései kapcsán az IHI közös vállalkozás végez utólagos ellenőrzéseket, míg a Horizont 2020 projektek kifizetéseit illetően a Bizottság Kutatási és Innovációs Főigazgatóságának Közös Ellenőrzési Szolgálat felelős az utólagos ellenőrzésekért; megállapítja, hogy az utólagos ellenőrzések 2021 végén rendelkezésre álló eredményei alapján az IHI közös vállalkozás 1,9 %-os reprezentatív hibaarányról (2020-ban 2,16 %) és 0,8 %-os fennmaradó hibaarányról (2020-ban 1,14 %) számolt be a hetedik keretprogram projektjeinek esetében, illetve 0,97 %-os reprezentatív hibaarányról (2020-ban 1,13 %) és 0,6 %-os fennmaradó hibaarányról (2020-ban 0,74 %) a Horizont 2020 projektek esetében (elszámolások és kifizetések);
20. megjegyzi, hogy az IHI közös vállalkozás operatív kifizetésekre vonatkozó kontrolljának értékeléséhez a Számvevőszék a végső kedvezményezettek szintjén egy véletlen mintán megvizsgálta a Horizont 2020 keretében 2021-ben teljesített kifizetéseket, hogy megerősítse az utólagos ellenőrzés során megállapított hibaarányokat; megjegyzi, hogy egy esetben a személyi költségekhez kapcsolódó – helytelen (nem lezárt pénzügyi éven alapuló) óradíjak alkalmazásából eredő – rendszerhibát, egy másik esetben pedig a bejelentett felszerelésekkel és utazási költségekkel kapcsolatos megfelelő alátámasztó bizonyítékok hiányából eredő hibát talált és számszerűsített a Számvevőszék;
21. hangsúlyozza, hogy a Számvevőszék megállapítása megerősítette, hogy a bejelentett személyzeti költségek tekintetében tartós, rendszerszintű hibák vannak és különösen a kis- és középvállalkozások (kkv-k) és az új kedvezményezettek esetében nagyobb a hibakockázat, mint más kedvezményezetteknel; kiemeli, hogy ezekről a hibákról a Számvevőszék 2017 óta készült korábbi éves jelentései is rendszeresen beszámolnak; hangsúlyozza ezért, hogy a Horizont 2020 személyzeti költségek bejelentésére vonatkozó szabályainak egyszerűsítése és az egyszerűsített költségelszámolási módszerek szélesebb körű alkalmazása az előfeltétele annak, hogy a hibaarányokat megbízhatóan a lényegességi szint alatt lehessen tartani; hangsúlyozza, hogy az IHI közös vállalkozásnak meg kell erősítenie belső kontrollrendszerait a kkv-k és az új kedvezményezettek tekintetében megnövekedett kockázat kezelése érdekében, és nyomatékosan ösztönöznie kell a „Personnel Costs Wizard” informatikai eszköz alkalmazását a hibákra hajlamosabb kedvezményezettek egyes kategóriái, például a kkv-k és az új kedvezményezettek esetében; üdvözli, hogy 2022-ben valamennyi közös vállalkozás megkezdte a hibaarány csökkentésére irányuló intézkedések végrehajtását a Számvevőszék által javasolt fellépéssel összhangban, beleértve az egyszerűsített költségformák, például az egészségköltségek, az egyösszegű átalányok és az átalányfinanszírozás lehetőségeinek feltárását;
22. megjegyzi, hogy tekintettel mind a programok, mind az egyes kutatási projektek többéves jellegére, a program időtartama alapján kiszámított fennmaradó hibaarány adja a leglényegesebb jelzést a hibák pénzügyi hatásáról, valamint hogy figyelembe veszi az IHI közös vállalkozás által végzett korrekciókat és azt, hogy az IHI közös vállalkozás extrapolálja az ellenőrzések szisztematikus megállapításait, jelentősen növelve az ellenőrzések tisztító hatását; hangsúlyozza továbbá, hogy a programok előrehaladtával a kedvezményezettek tanulnak hibáikból, valamint hogy az ellenőrzés megállapításaiból levont tanulságok alapján az IHI közös vállalkozás folyamatosan azon is dolgozik, hogy jobban tájékoztassa a kedvezményezetteket az esetleges buktatókról, hogy segítse őket a költségeik helyes bejelentésében, következőképpen megelőzve a hibákat;

Az összeférhetlenség megelőzése és kezelése, valamint a csalás elleni stratégia

23. megjegyzi, hogy az IHI közös vállalkozás a Bizottság csalás elleni stratégiájával (CAFS 2019) és a kutatási csalásra vonatkozó közös csalás elleni stratégiával (RAFS 2019) összehangolt csalás elleni stratégiával rendelkezik, amelyet a szolgáltatási szerződések kezelésével és igazgatásával kapcsolatos további csalás elleni intézkedések egészítenek ki;
 24. megjegyzi, hogy a vissza nem térítendő támogatásokkal és az operatív tevékenységekkel kapcsolatban végrehajtott intézkedéseket a Kutatási és Innovációs Főigazgatósággal és más kutatási ügynökségekkel egy többéves cselekvési terv keretében koordinálják, amelyet a kutatási csalással és szabálytalanságokkal foglalkozó bizottság (FAIR) koordinál;
 25. megjegyzi, hogy 2021-ben az IMI2 közös vállalkozás csalás elleni tevékenységei kiterjedtek a FAIR bizottság tevékenységeivel való együttműködésre, a személyzet csalás elleni küzdelemmel kapcsolatos tudatosságának növelésére, többek között az Európai Csalás Elleni Hivatal „Egyesülve a korrupció ellen – Az uniós intézmények etikai normáinak fenntartása” című konferenciáján való részvételre és a csalással kapcsolatos kockázatértékelésre; megjegyzi továbbá, hogy ez a feladat kettős volt, egyrészt a csalás elleni éves ciklus részét képezte, másrészt pedig kiterjedtebb és részletesebb volt, hogy megteremtse az alapját az új IHI közös vállalkozás átfogó csalás elleni stratégiája felülvizsgálatának;
 26. üdvözli továbbá, hogy az IHI közös vállalkozás teljes személyzete rendszeres tájékoztatást kapott a csalással kapcsolatos kockázatokról és a csalás/szabálytalanság gyanúja esetén alkalmazandó eljárásokról, és figyelmet fordítottak az olyan keresztmetszeti kérdésekre, mint az összeférhetlenséggel, a hatáskör-átruházással és a feladatok elkülönítésével kapcsolatos kockázatok.
-